

RAK x TAB 2024 seminar PRESENT(ING) RESOURCES

Olete oodatud Ringse Arhitektuuri Kiirendi avalikule seminarile "Käesolevad ressursid" **9. oktoobril**, Erinevate Tubade Klubis, Tallinnas. Seminar toimub Tallinna Arhitektuuribiennaali satelliitsündmusena.

Seminaril tutvustatakse edukaid projekte ruumiloome materjaliringluse vallast ning otsitakse visioone, kuidas käsitleda Tallinna tühjana seisvat ja amortiseerunud hoonefondi. Oma ideid on kutsutud esitlema Euroopa arhitektid, valdkonna tunnustatud teoreetikud ja praktikud: Kristiaan Borret, Juliane Greb, Laurens Bekemans, Erlend Seilsjær ja Roland Reemaa. Seminari modereerib jätkusuutlikkuse ekspert, arhitekt Tõnis Arjus.

Inglise keeles toimuva seminari programmi ja piletid leiab [Fientast](#)



TÖÖKUULUTUS: Võru haljastuse ja linnakujunduse spetsialist

Võru linn pakub tööd haljastuse ja linnakujunduse spetsialistile. Kandidateerimise tähtaeg **2. oktoobril**. Täpsem info töö sisu ja nõuete kohta [SIIN](#).

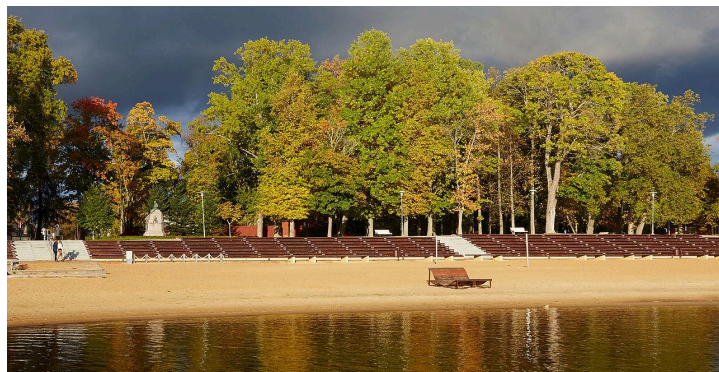


Foto: Wikimedia Commons, Vaido Otsar CC BY-SA 3.0 ee, [LINK](#)

VÕISTLUSED

Tartu kohtumaja kunstiteose konkurss

Riigi Kinnisvara koostöös Justiitsministeeriumiga kuulutas välja kunstikonkursi, et leida parim kunstiteose ideelahendus Tartu kohtumaja fuajeesse. Otsitav taies peab olema sobiv ning kohane kohtumajja nii oma materjalide valiku kui ka teemakäsitluse poolest.

Osalemistaotluste ja kavandite esitamise tähtaeg on **23. oktoober**. Lisainfo [SIIN](#).



MAJA 2-2024 (116): Kõrge iga



Ühiskond on praegu kujundatud võimete tipus olevate täiskasvanute järgi, kuid normaalsete ealiste muutuste suhtes on keskkond endiselt ükskõikne ja mõistmatu – nii ütleb MTÜ Kuldne Liiga 2023. aastal välja antud dokumendis „Vanusesõbralik Eesti“. Ka **Sirle Salmistu** kirjutab, et vanemate inimestega seostub stereotüüp, et nad on abivajajad. Vananemisega kaasneb muutusi nii funktsionaalsetes kui ka kognitiivsetes võimetes, ometi ei saa ligi nelja aastakümnet inimesi mõõta ühe mõddupuuga, nagu me ei võrdle üheaastast 30-aastasega. Vanemaealistest inimestest ei saa ka mõelda kui ühiskonna marginaalsest osast: 2045. aastaks on Eestis eeldatavalt 27% vähemalt 65-aastaseid inimesi. Mil viisidel saaksid ruumivaldkondade spetsialistid vananevat ühiskonda arvesse võtta?

Nii ühiskonnakorralduses kui ka ruume kavandades peame lähtuma heaolu loomisest, mitte ainult probleemidest. Easõbralikus linnas tunnevad eakad inimesed end turvaliselt ja mugavalt, st nad üldse sõandavad sinna minna, aga ka kaasatuna. **Jaak Huimerind** kirjutab Niguliste muuseumi liftist, tänu millele saab liikumisvaegusega inimene nüüd tunda end kirikus teiste seas võrdseks. Ometi ei ole küsimus ainult avalikus ruumis. Nagu kirjutab **Grete Tiigiste**, siis iga muuseumikülastus algab kodust. Nii liftita 5-kordses paneelilamus kui ka renoveerimis- konsensuseta tsariaegses majas võib elanik oma kognitiivse ja füüsilise võimekuse hääbumisel oma eluasemesse, mis on aastaid olnud tema kodu, kinni jääda. **Jakob D'herde** sõnul on koduloome pidev läbirääkimisprotsess füüsilise eluaseme ja inimese kodukujutelmaga vahel, mis ei tohiks lõppeda ka kõrges eas. Sarnases vaimus panid ise oma easõbralike kodude arendamisele aluse vanemaealiste naiste kollektiivse elamise seltsi naised Inglismaal. Saaremaal Mustjalas võttis aga ohjad enda kätte omavalitsus, ühendades pensionaadi ja päevakeskuse, millest kirjutab **Inke-Brett Eek**.

Vananemine on siiski ka miski, milleks enamik inimesi vähem või rohkem teadvustatult valmistub, kõige harilikumas ning riiklikult soositud vormis raha pensionifondi kogudes. Kas avame Pandora laeka, kui küsime, kuidas ja kas mõjutavad need kõige levinumad investeerimisfondid keskkonna ja ühiskonna arenguid praegu ja lähitulevikus?

Laura Linsi, peatoimetaja
Madli Kaljuste, toimetaja

Juuni, 2024

Väljaandja: Arhitektuurikirjastus. Toetab: Eesti Kultuurkapital
<https://ajakirimaja.ee/>

Eesti silmapaistva maastikuarhitektuuri ja eriala edendavate tegude ning sündmuste tunnustamisega alustas EMAL juba aastal 2005 ning aastate jooksul on see andnud võimaluse esile tõsta paljude erialakaaslaste tööd ja panust. Selleaastase konkursi žürii nimel võtab sõna žürii esimees Kristiina Kupper.

Mul on väga hea meel, et sel aastal esitati aastapreemiade konkursile nii palju projekte! Ja need on tõesti väga erinevad – vormilt, sisult ja suuruselt. See näitab tegelikult, kui palju eriilmelist väärt maastikuarhitektuuri Eestis valmib.

Kui nüüd aga ausalt rääkida, nagu maastikuarhitekt maastikuarhitektile, siis ma mõistan väga hästi, et hea tulemuse eelduseks on tellija, kes saab aru oma soovidest ja on nõus panustama piisavalt ressursse. Samas ma ka usun, et maastikuarhitekti poolne tugev lahendus ja seisukoht ning selle selgitamise oskus on samuti määrava tähtsusega. Ja muidugi on näha, et klišee “koostöös peitub jõud (hea tulemus)” töötab endiselt.

Mis pakkus žüriile selle aasta preemiakategooriatega tegeledes rõõmu oli arusaam, et nii mõnigi projekt on justkui taas tuhat tõusnud fooniks, kus rohelus on saanud võitu asfaldist.

Kuna EMAL on alati püüdnud žüriisse kaasata ka mõne siduseriala eksperdi, siis sel aastal oli õnn koostööd teha maastikuökoloog Lauri Kleiniga. Tal jagus kiidusõnu, kuid iga projekti puhul ka märkusi. Püüdsime need tagasisidena projektide esitajatele edastada. Üldiselt tundub mulle, et vajame kõik enam teadmisi, kuidas maastikus ökoloogia ja elurikkusega arvestada ning koostada projektlahendusi, mis seda toetaksid. Loodan, et Lauri on nõus meile oma kogemusi mõnel koolitusel jagama.

Mis nii mõnegi projekti puhul silma jäi, olid probleemid hooldusega. Ma ei tea kui paljud meist oma valminud projekte ikka aeg ajalt vaatamas käivad, aga loodan, et kes pole seda seni teinud, siis nüüd sellega alustab. Usun, et nii õpib kõige paremini tehtud vigu vältima või edaspidi ka tellijale vajalikke küsimusi esitama. Samuti kerkis minu jaoks esile mõte, kas ehk peaks hakkama projekte hindama hoopiski nt viie aasta möödumisel valmimisest – siis näeme, kui kvaliteetne on tulemus?

Igatahes olid žüriitöö päevad pikad ja intensiivsed, kuid nii muljeterohked, et selle eest projektide esitajatele suured suured tänud. Ja muidugi palju õnne nominentidele! 🌸

Kõikidele teistele – jõudu ja jaksu väärt maastikuarhitektuuri loomisel ning julgust tulemust aastapreemiade konkursile esitada!

Kristiina Kupper, septembris 2024

• NOMINENDID •

D-TERMINALI VÄLIALA

Autorid: Birgit Pukk, Signe Kasepalu, Kaspar Krass

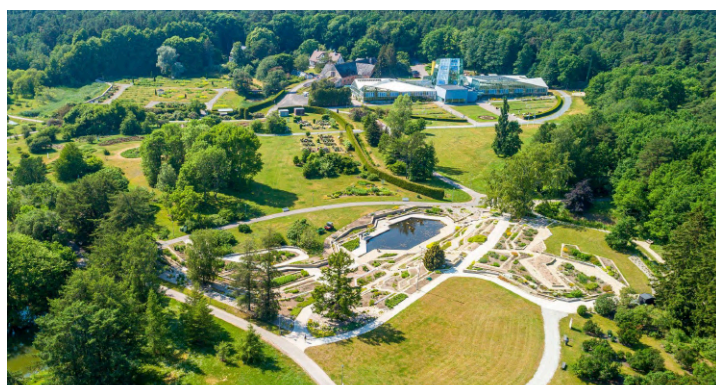
Foto: Kaupo Kalda



TALLINNA BOTAANIKAAIA MÄGIAIA REKONSTRUEERIMINE

Autorid: OÜ Kivisilla, Tallinna botaanikaaiast Krista Kirotar

Foto: Sven Zacek



KEILA LAULUVÄLJAK, RAJATISED JA PARGIMAASTIK

Autorid: Karli Luik, Johan Tali, Martin Allik, Häli-Ann Tooms

Foto: Tõnu Tunnel



KUREERITUD ELURIKKUS

Autorid: Merle Karro-Kalberg, Anna-Liisa Unt, Karin Bachmann

Foto: Mana Kaasik



MOMU AED

Autorid: Tiiu Niglas, Evely Ustav, Villem Tomiste, Mariliis Kundla

Foto: Tõnu Tunnel



UUS-VEERENNI VAHEPARK

Autorid: Juhan Teppart, Karin Bachmann, Mirko Traks

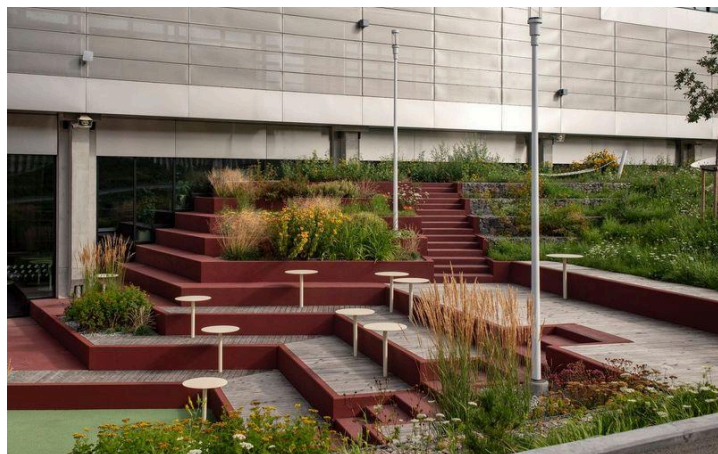
Foto: Juhan Teppart



TALLINNA MUSTAMÄE RIIGIGÜMNAASIUMI ÕPPEHOONE MAASTIKUARHITEKTUUR

Autorid: Kadi Nigul, Kadri Uusen, Kristian Nigul

Foto: Terje Ugandi



VANA-KALAMAJA TÄNAVA REKONSTRUEERIMINE

Autorid: Siiri Vallner, Indrek Peil, haljastuse osa autorid Kadi Nigul, Kadri Uusen, Kristian Nigul

Foto: Martin Siplane



TELLISKIVI TLN MAASTIKUARHITEKTUUR (I ETAPP)

Autorid: Kristian Nigul, Kadri Uusen, Katariina Lepiku, Kadi Nigul

Foto: Helen Truuverk



Lisaks soovib žürii tunnustada:

EESTI MAAÜLIKOOLI LINNAKU PROJEKTI

Autorid: Johanna Etverk, Siim-Robin Noorem, Kaur Teras, Adeele Lepik, Erlend Ergma, Liisa Marie Luide, Cristin Aring, Angela Tohv, Kärt Nurme, Yvet Maxine Kopti, Simona Saal, Desiree Laanemets

Foto: Adeele Lepik



IFLA EUROOPA VIRTUAALNE NÄITUSEPROJEKT: RECONSIDERING NATURE

Maarja Tüür, Eesti IFLA delegaat

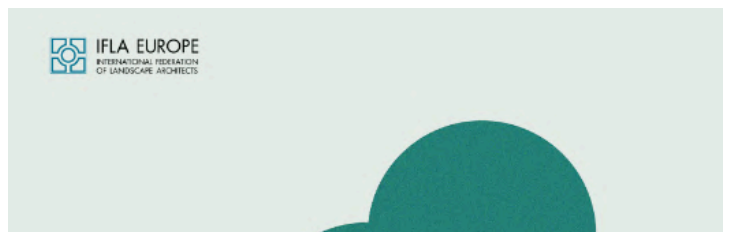
Pärast IFLA Euroopa esimest edukat näituseprojekti „Landscape as a common Ground“ esitleb IFLA Euroopa nüüd järgmist väljaannet pealkirjaga „Reconsidering Nature“, kuhu on koondatud IFLA Euroopa liikmete parimad temaatilised maastikuarhitektuuri-projektid. Näituse töörühma juhtis IFLA Euroopa endine peasekretär Urszula Forczek-Brataniec (SAK Poola), kaasa löid veel Eva Jenikova (CAKA Tšehhi Vabariik), Ana Levonmaa (MARK Soome) ja Almut Jirku (bdla Saksamaa).

Näituse eesmärk on rõhutada maastikuarhitektide rolli ruumi loomisel. Maastikuarhitektuuri traditsiooniline ülesanne – luua ja säilitada ilu inimeste elukeskkonnas – on tänapäevaks oluliselt laienenud. Keskkonnaprobleemid, kliimamuutused, suurlinnade elanike elutingimused jms on meie õlule pannud kohustuse vaadelda loodust mitte ainult esteetilisest vaatenurgast.

Niisiis seisavad maastikuarhitektid maastike projekteerimisel, planeerimisel ja haldamisel silmitsi tänapäevaste väljakutsetega käsitleda loodust kui subjekti, mõista looduse toimimise põhimõtteid ja austada selle vajadusi. IFLA Euroopa näitus esitlebki seetõttu projekte, mis on loodud kooskõlas loodusega ja kasutades looduspõhiseid lahendusi. See hõlmab suuremaid ja väiksemaid valmis ehitatud maastikuarhitektuurilahendusi, mis demonstreerivad looduse jõudu ning toovad esile selle õigused, rolli ja tähtsuse.

Näitusele esitatud projektid väärtustavad keskkonna funktsionaalseid ja esteetilisi omadusi ning aitavad kaasa meie keskkonna jätkusuutlikkusele ja vastupidavusele.

IFLA Euroopa näituseprojektide kataloog on saadaval [IFLA Euroopa veebisaidil](#).



AESOPi ehk Euroopa Planeerimiskoolide ühenduse iga-aastane konverents toimus sel korral südasuvises Pariisis. Loomestipendiumi toel võttis üritusest osa liidu liige Sirle Salmistu.

8.-12. juulil toimus Pariisis Euroopa planeerimiskoolide aastakonverents (Association of European Schools of Planning, AESOP), mis on üks hinnatumaid planeerimisvaldkonna konverentse Euroopas. Umbes 1200 osalejat üle terve maailma tegid sellest ajaloos ühe suurima AESOPi konverentsi. Küllap mängis suurt rolli ka Pariis sihtkohana ning võimalus näha ja kogeda linna, mis ootusärevalt valmistus Olümpiamängudeks. Teema oli ka konverentsi peateema – "GAME CHANGER? Planning for just and sustainable urban regions", kus pöörati tähelepanu ka megäürituste korraldamisega seonduvatele mõjudele linna arengus. Lisaks 18 paralleelsele teemaalisele sessioonile toimus ka erisessioone, ümarlaudu, koostöökohtumisi, mobiilseid töötubasid ning õhtuseid üritusi. Esinesin konverentsil ka suulise ettekandega „Encouraging Healthy Ageing Through the Planning of Age-Friendly Communities in Estonia“ (kaasautorid Nele Nutt, Kristiina Kupper ja Zenia Kotval), mis keskendus linnaplaneerimise mõjudele ja seostele tervise edendamisel ja ennetusel Eestis.

Lisaks konverentsi programmile pakkus (pakub) Pariis ohtralt avastamist ka muul viisil. Pariis on moelooja. Ka maastikuarhitektuuris ja linnaplaneerimises toimuv näitab suunda ja loob võimalusi neist õppida. Nii oli rõõmustav kuulda, et planeerimiskonverentsil kõlanud juhtmõtted asetasiid fookusesse just maastikuarhitektuurse lähenemise. Nimelt on Pariisi üks strateegilisi eesmärke suurendada rohevõrgustikku (haljasalade osakaalu inimese kohta) ja selleks on koostatud plaanid, kuidas seda saavutada. Samal ajal juba viiakse ellu väiksemaid tegevusi, et tõsta haljasalade arvu mikrotasandil ja elurikkust, vähendada vett hülgavaid pindasid, limiteerida sõiduautode ülekaalu. Näiteks koolide juurde viivaid teid haljastatakse sõiduridade või parkimiskohtade arvelt.



Tänavaruumi ümberjaotus, kus ratturitele on eraldatud oma ruum. Rue La Fayette (Põhja raudteejaama lähedal)



Eraldi tähistatud rattatee kõnnitee tasandil.

Teine strateegiline prioriteet hõlmab liikuvust ning jalgrattasõbraliku linna loomist, mille eesmärk on õhusaaste vähendamine ning teiste energialiikide kasutamise soodustamine. Pariisi muutmisel jalgrattalinnaks kasutati sobivalt ära Covidi-aega, kui kiirelt tekitati ajutised jalgrattateed, mis endiselt funktsioneerivad. Märkimisväärne on muidugi ka see, et Pariisis on keelustatud renditõukerataste kasutamine, sest see tekitas tänavatel palju kaost. Täna on kogu Pariisi linn kaetud jalgrattateedega, mis on omakorda ühendatud Pariisi ümbritsevate omavalitsustega (Suur-Pariisiga). Loomulikult pole süsteem veel valmis või ühtlane, kuid praeguseks on jõutud tõdemuseni, et kõnniteede poolitamine joontega ei toimi ja seda välditakse ning likvideeritakse, ühesuunalised sõiduteed on jalgrattaga alati mõlemat pidi sõidetavad (teedel on vastavad märgistused) ning linna läbib põhja-lõuna suunal jalgratta kiirtee, mis suures osas on loodud varasema sõidutee arvelt. Uute jalgrattateede ehitamine kestab ja küllaldaselt on veel teha.



Ajutiste lahendustega tekitatud ruum kahesuunaliseks rattateeks Pariisi südames, Tuileries' aia lõunaküljel (Quai des Tuileries). Harjutamine püsivaks lahenduseks – umbes ühe sõidurea laiuselt betoonelementide vahele rajatud tõstetud haljastus, mis eraldab ratta- ja sõiduteed. Pildistamise hetkel oli rattatee suletud seoses lähenevate Olümpiamängudega.



Ratta kiirtee põhja-lõuna suunal. Ratturitel eraldi koridor, kuid lisaks lubatud sõita ka teistel radadel (jagatud ruum). Boulevard de Sébastopol

Kohaliku maastikuarhitektist eksperdi sõnul on samuti osa sealseid inimesi muutustele algul vastu. Tema hinnangul tuleb luua ajutisi lahendusi, kannatada ära rahulolematust ja hädaldamine, ajapikku inimesed harjuvad uute olukordadega ja siis saab luua kestmata lahendusi. Seega järjepidevus, kannatlikkus ja strateegiline mõtlemine ning laiem pilt on märksõnad, mis aitavad jõuda tulemusteni (poliitilisest julgusest rääkimata). Uuringute kohaselt jäävad Pariisi-sisesed rattaga liikumised 3 km piiridesse ja see on igati tugev argument, miks paljud eelistavad liikumisvahendina just rattast ning miks investeerida jalgrattataristusse. Keda see Pariisi plaan rohkem huvitab, saab hea alguse lugemiseks [SIIT](#).

Kogu konverents andis suure impulsi minu erialasesse töösesse. Samuti võimalus jälgida Pariisi kui maailmalinna arengut *in situ*, kui eluslaborit, on äärmiselt sütitav. Võimalus külastada paiksid nende loomulikus toimimises annab oluliselt väärtuslikumat teavet ja kogemust, kui nende kohta vaid kirjandusest lugeda. Pariis kui suunaseadja, eriti aktuaalsete probleemide valguses – kliimamuutustega toimetulek või liikuvusküsimused, annab innustust, et samalaadsete küsimustega Eestis tegeleda on vajalik, asjakohane ja realistlik.